

Котенко А. Ю.

аспірант

Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Іванова М. І.

доктор економічних наук, професор
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

ВРАХУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У XXI столітті сталий розвиток стає головною умовою для того, щоб підприємство було конкурентоспроможним, особливо в машинобудуванні. Зростання вимог до екології, поширення ринків збуту по всьому світу, підвищення цін на енергію та збільшення вимог суспільства, щоб підприємства були відповідальними у соціальному плані – це все вимагає впровадження цілей сталого розвитку в стратегію управління підприємством. За міжнародною практикою, впровадження цілей сталого розвитку не тільки підвищує ефективність виробництва, але й створює підставу для довгострокового економічного зростання [1]. В українському машинобудуванні особлива увага приділяється поєднанню економічних, екологічних та соціальних аспектів сталого розвитку. Вітчизняні науковці підкреслюють, що модернізація виробництва та підвищення конкурентоспроможності галузі неможливі без врахування екологічної безпеки, ефективного використання ресурсів та інновацій [2]. Важливо, що машинобудівні підприємства відіграють ключову роль у створенні промислового потенціалу країни, а їх розвиток безпосередньо впливає на досягнення національної цільової стратегії «Промисловість, інновації та інфраструктура».

Один з головних шляхів інтеграції цілей сталого розвитку – це екологічна модернізація виробництва. Вона означає впровадження енергоефективних технологій (зниження енергоспоживання та впровадження відновлюваних джерел енергії), зменшення промислових відходів, використання систем для очищення викидів та раціональне використання матеріальних ресурсів. За даними ОЕСР, використання зелених технологій в машинобудуванні дозволяє значно зменшити екологічний вплив підприємств та покращити їхню ефективність [3]. Для України цей шлях особливо важливий через те, що багато обладнання вже давно не відповідає сучасним стандартам, а підприємства мають високі енерговитрати.

Також важливу роль у забезпеченні сталого розвитку має цифровізація виробничих процесів. Використання технологій індустрії 4.0, таких як кіберфізичні системи, штучний інтелект, предиктивна аналітика та адитивне виробництво, допомагає зменшити витрати ресурсів, покращити якість продукції, оптимізувати логістику та зменшити простій налаштування обладнання. Українські науковці зазначають, що цифрова трансформація створює новий підхід до роботи підприємств, який відповідає вимогам сталого розвитку та забезпечує конкурентоспроможність при дотриманні світових стандартів [4].

Важливою складовою діяльності сучасних підприємств є соціальна відповідальність. Основними аспектами її забезпечення є формування безпечних умов праці, підвищення рівня кваліфікації працівників, застосування етичних правил управління, прозорість у діяльності та співпраця з місцевими громадами. Міжнародні дослідження, зокрема концепції Керролла, підкреслюють, що соціальна відповідальність створює позитивне враження про підприємство, зміцнює його репутацію та покращує довіру стейкхолдерів [5]. Для українських виробників машинобудування при застосуванні таких підходів доцільно враховувати особливості українського ринку праці та потреби регіонального розвитку.

Важливою умовою впровадження сталого розвитку є також інноваційна діяльність підприємств. Дослідження українських науковців показують, що інноваційні стратегії, зокрема розвиток науки, дослідницьких робіт та технологій, модернізація обладнання, підтримка співпраці із ЗВО та науковими установами допомагають збільшити продуктивність та значно покращити експортні можливості машинобудівного сектору [6]. У рамках цілей сталого розвитку інновації виконують важливу роль, допомагаючи переходу до ефективного та екологічно безпечного виробництва.

Урахування цільових стратегій сталого розвитку у стратегічному управлінні підприємствами створює основу для появи нової парадигми розвитку машинобудування, яка спрямована на довгострокове зростання економіки, екологічну відповідальність та соціальне благополуччя працівників. Інтеграція цілей сталого розвитку забезпечує зростання стійкості виробництва, зменшення ризиків та збільшення доданої вартості. Отже, сталий розвиток є не лише засобом адаптації до глобальних змін, але й засобом модернізації та підсилення потенціалу українських підприємств машинобудування.

Література:

1. United Nations. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. New York: UN, 2015. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda>
2. Єпіфанова І.М. Вплив використання сучасних технологій на ефективність діяльності машинобудівних підприємств країни. *Економіка та суспільство*. 2025. № 72. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-7>
3. OECD. Towards Green Growth?: Tracking Progress, OECD Green Growth Studies. OECD Publishing. Paris. 2015. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264234437-en>.
4. Степанова О.В., Обиденнова Т.С., Степанова Н.С. Визначення системи цілей та оцінка рівня сталого розвитку промислових підприємств. *Бізнес Інформ*. 2024. Вип. 2. С. 166–175. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-166-175>
5. Carroll A. B. Corporate Social Responsibility: Evolution of a Definitional Construct. *Business & Society*. 1999. Vol. 38(3). P. 268–295. <https://doi.org/10.1177/000765039903800303>
6. Дем'яненко Т.І. Сталий розвиток вітчизняних підприємств в сучасних економічних умовах. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління*. 2020. Т. 31(70), № 2(1). С. 185–188. <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-2-30>

Котлубай В.О.

кандидат економічних наук, доцент
Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна

СТАЛИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК КОМПАНІЙ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Сталий інноваційний розвиток сучасних компаній дедалі менше зводиться до вузького поняття «технологічного оновлення» і дедалі більше описується як комплексна, довгострокова здатність організації підтримувати рівень конкурентоспроможності, відновлюваність і соціально-екологічну відповідальність у динамічному середовищі [1; 3]. Для України це питання набуває стратегічного характеру. Економіка функціонує в умовах воєнних ризиків, руйнування інфраструктури, перерваних ланцюгів постачання, релокації виробничих потужностей та вимушеної адаптації бізнесу до зовнішніх ринків. У таких обставинах стійкість бізнесу неможливо забезпечити через інерційні управлінські моделі минулого. Потрібна здатність перебудовуватися структурно, розробляти і впроваджувати інновації швидко, гнучко й системно. Саме тут цифрова трансформація перестає бути «опцією» і перетворюється на базовий механізм життєздатності компанії [2; 5].